

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3223/2020. (VI. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete, illetve 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése, valamint a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete, illetve 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése, valamint a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró bíróságnál.
- [2] Az indítványozót mint I. rendű terheltet a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2016. május 12-én kelt 42(II.)Kb.587/2015/25. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 440. § (1) bekezdésébe ütköző jelentési kötelezettség megszegésének vétségében, valamint a Btk. 452. § (1) bekezdésébe ütköző előjárói intézkedés elmulasztásának vétségében és ezért megrovásban részesítette. Az indítványozóval szemben a felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [Btk. 343. § (1) bekezdés c) pont] miatt indult büntetőeljárást megszüntette.
- [3] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. február 10-én jogerőre emelkedett 6.Kbf.103/2016/11. számú ítéletében az elsőfokú ítéletet az indítványozó tekintetében megváltoztatta, és cselekményeit hivatali visszaélés büntettének [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 225. §], valamint bűnsegédként, hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntettének [Btk. 275. § (1) bekezdés b) pont] minősítette. A másodfokú bíróság az indítványozóval szemben a felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt indult büntetőeljárást megszüntető rendelkezést mellőzte, egyben az indítványozó tekintetében az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [4] Az indítványozó fellebbezést jelentett be a másodfokú bírósági határozat ellen és indítványozta annak megállapítását, hogy a másodfokú határozat ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz. Indokolása szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben rögzített – közokirat-hamisítás miatt indult eljárást megszüntető – rendelkezést mellőzte és megállapította ennek a bűncselekménynek az elkövetését, így álláspontja szerint a bűnösségét érintő döntés következtében harmadfokú eljárásnak van helye.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. november 15-én kelt 6.Kbf.103/2016/17. számú végzésével az indítványozó fellebbezését elutasította.
- [6] A Kúria 2018. február 12-én kelt Bpkf.I.7/2018/2. számú végzésében a másodfokú bíróság ezen végzését helyben hagyta.
- [7] 2. Az indítványozó 2019. április 25-én az elsőfokú bíróságnál alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az Abtv. 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete, valamint a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogát.
- [8] Az indítványozó az Alkotmánybíróság felhívására alkotmányjogi panaszát 2019. november 14-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában kiegészítette.
- [9] Az alkotmányjogi panasz-kiegészítésében az indítványozó a támadott határozatok körét kibővítette a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsának 6.Kbf.103/2016/17. számú – a másodfellebbezésre irányuló indítványt elutasító – végzésével.

- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jogát, mert a másodfokú bíróság nem pusztán átminősítette azon bűncselekményeket, amelyekben az elsőfokú bíróság bűnösnek mondta ki, hanem bűnösségét további bűncselekményben is megállapította. Ennek következtében – az indítványozó értelmezése szerint – a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 386. § (1) bekezdés *a* és *b* pontjában foglaltak alapján a harmadfokú bírósághoz fellebbezésre jogosult. A másodfokú bíróság azonban a harmadfokú bírósághoz intézett fellebbezésének elutasításával megfosztotta jogorvoslathoz való jogától.
- [11] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát sértette az, hogy a nyomozás során lefolytatott és általa szabálytalannak vélt titkos információgyűjtés során beszerzett bizonyítékot, továbbá egy – álláspontja szerint hamis – tanúvallomást a bíróságok figyelembe vettek. A fegyveregyenlőség sérelmét jelentette az indítványozó szerint az, hogy nem fejtette ki teljes körűen a bizonyítékokkal kapcsolatos álláspontját, valamint a bírói indokolási kötelezettség sérelmét pedig az a körülmény, hogy a bíróságok nem adtak minden észrevételére megfelelő választ a bírósági határozatok indokolásában. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt *nullum crimen sine lege* elvének sérelmét is állította, de indokolást nem fűzött ehhez az érveléséhez. Álláspontja szerint továbbá ügyében, amely szerinte egyszerű tényállású volt és egyszerű bizonyítást igényelt, a 4 és fél éves eljárási időtartam indokolatlanul hosszú volt, amelynek következtében sérült az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való joga is.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata során megállapította, hogy a panasz részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [13] Az indítvány tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (4) és (7) bekezdést], a támadott bírósági határozatokat (Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete és 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése, a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú végzése), valamint az indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmét is állította, de arra nézve indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság ezt a kifogást érdemi vizsgálatra alkalmatlannak tartotta.
- [15] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmazott továbbá arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek ebben a vonatkozásban is eleget tett.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alapul szolgáló ügyben terhelt volt, így értelemszerűen a panasz benyújtására jogosultnak és érintettnek minősül, továbbá a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [17] 4. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Az Alkotmánybíróságnak ezért vizsgálnia kellett, hogy jelen ügyben az indítványozó által támadott bírósági határozatok közül melyik felel meg a törvényben foglalt ezen feltételnek.
- [18] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül az Abtv. 27. § első és második fordulata alapján valamennyi ügydöntő határozat, így az ítélet és az ügydöntő végzés is {legutóbb pl. 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30]; 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}.
- [19] A büntetőeljárásban az ügy érdemében hozott döntések a bűnösségről, a büntetőjogi felelősség kérdéséről, és annak megállapítása esetén a kiszabott büntetésről rendelkeznek. Jelen ügyben a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. február 10-én jogerőre emelkedett 6.Kbf.103/2016/11. számú ítélete az ügy érdemében hozott bírói döntésnek minősül, amely ellen a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény XC. Fejezetében foglaltak alapján felülvizsgálatra van lehetőség.
- [20] Az indítványozó ezen ítélet ellen – jogerőre emelkedését követően – nem felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, hanem fellebbezést, mert álláspontja szerint ügyében harmadfokú eljárásnak van helye. A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa 2017. november 15-én kelt 6.Kbf.103/2016/17. számú végzésével a fellebbezést elutasította. Az indítványozó az ítéltábla végzése ellen fellebbezett, amelyet másodfokon a Kúria Bpkf.I.7/2018/2. számú

végzésével elutasított. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ezt a kúriai végzést támadja, amely nem az ügy érdemét vizsgálta, hanem az ítélőtábla végzését helybenhagyva rögzítette, hogy a másodfokú ítélet ellen nincs helye másodfellebbezésnek a harmadfokú bírósághoz.

- [21] Az Alkotmánybíróság nemcsak az érdemi ügydöntő határozatokat, hanem a bírósági eljárást befejező egyéb döntéseket is vizsgálja. A Fővárosi Ítélőtábla Katonai Tanácsának a másodfellebbezés kérdésében hozott és az indítványozó által támadott 6.Kbf.103/2016/17. számú végzése egy önállóan is fellebbezhető végzés volt. Az indítványozó fellebbezése alapján a Kúria meghozta az ezen eljárást befejező végzését. Ennek alapján az Alkotmánybíróság a Kúria Bpkf.I.7./2018/2. számú végzését olyan bírói döntésnek tekintette, amely ellen önállóan alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani.
- [22] Az Alkotmánybíróságnak arra azonban nincs lehetősége, hogy az érdemi jogerős ítéletet ezen külön, kizárólag egy eljárás kérdésben állást foglaltató végzésen keresztül vizsgálja. Jelen ügyben az érdemi bírósági határozat vizsgálatára akkor kerülhetne sor – figyelemmel az Ügyrend 32. § (4) bekezdésére – ha az indítványozó a Kúriához felülvizsgálati indítvánnyal fordulna, amelyet a Kúria érdemben elbírálna, majd az indítványozó ezen felülvizsgálati határozat és a jogerős ítélet ellen ismételt alkotmányjogi panaszt nyújtana be.
- [23] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően jelen alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján kizárólag a Kúria Bpkf.I.7./2018/2. számú végzése tekintetében folytatta tovább vizsgálatát. Az indítványozó ezen végzéssel kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelmét kifogásolta, ezért az Alkotmánybíróság a továbbiakban csak ezt vizsgálhatta.
- [24] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [25] Az indítványozó állítása szerint a másodfellebbezésre irányuló indítványát elutasító végzést helyben hagyó, a Kúria által hozott Bpkf. I.7./2018/2. számú végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát. Álláspontja szerint a régi Be. 386. § (1) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak alapján jogosult lett volna arra, hogy a harmadfokú bírósághoz fellebbezést nyújtson be.
- [26] Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz fűződő jog általános értelemben azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [82]}. Az Alaptörvény megköveteli azt is, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {9/2017. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]–[21]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság 49/1998. (XI. 27.) AB határozatában végezte el a jogorvoslathoz való alapjog értelmezését a büntetőeljárás jogorvoslati rendszerével összefüggésben (ABH 1998, 372, 382), amely megállapításait az Alkotmánybíróság a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatban is fenntartotta (Indokolás [84]). Ennek értelmében a perorvoslat az a jogi eszköz, amelynek segítségével a vád és a védelem az elsőfokú bíróság határozatát és eljárását kifogásolhatja úgy, hogy a magasabb bírói fórum annak felülvizsgálatára és az arról való döntésre kötelezett. Az Alkotmánybíróság az alapjog tartalmát elemezve korábbi határozataiban megállapította azt is, hogy a jogorvoslathoz való jog követelményét az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti, de a törvényhozó ezen túlmenő jogorvoslati lehetőséget is adhat {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 68; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}.
- [28] Az Alaptörvény nem tartalmaz előírást arra vonatkozóan, hogy hogyan épüljön fel hazánkban a jogorvoslati rendszere. Nem található az Alaptörvényben rögzített követelmény azzal kapcsolatosan sem, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon biztosítsa az érintett alapjog gyakorlását. Ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [29] Figyelembe véve mindezeket, az Alkotmánybíróság általános élel jelentette ki, hogy a másodfokú bíróság ítéletével szemben a további jogorvoslat biztosítása nem alkotmányos elvárás {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [96]}.

- [30] Ugyanakkor a jogalkotó a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvénnyel 2006. július 1-jével bevezette a harmadfokú eljárást. A harmadfokú eljárás lehetőségét a régi Be. tehát ezen időpontot követően biztosította.
- [31] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban is, hogy „amennyiben jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön” {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat [111]}. Hiába nem következik tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően az egyfokú rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása, ha a jogalkotó azt mégis biztosította, a vonatkozó szabályozásnak összhangban kell állni az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [32] Jelen esetben ugyanakkor ezen követelményre figyelemmel sem volt helye érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának. Annak megtétele ugyanis, hogy a konkrét büntetőeljárásban helye van-e a harmadfokú eljárás lefolytatásának, nem alkotmányossági, hanem a Be. megfelelő rendelkezései alkalmazásával összefüggő jogalkalmazási kérdés.
- [33] Az indítványozó kifogását érintően megállapítható volt, hogy az jogalkalmazási, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdésekre irányul, amelyeknek érdemi alkotmányossági felülbírálatára a jogorvoslatához való jog nem ad alapot. Az indítványozó a jogorvoslatához való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozta, hogy a bíróság által eldöntött jogkérdéseket az Alkotmánybíróság a bíróság álláspontjától eltérően értékelje. Az indítványozó ezen kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság ezért rögzítette, hogy az sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem alapozta meg, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel.
- [34] 6. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 26.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/750/2019.

